

I novellen "Indianerne i Holo" følger vi pigen Majas filmoplevelser en eftermiddag, da hun er alene hjemme og ser holografisk TV. Beskrivelsen af Majas oplevelser, når hun ser TV, er så tæt flettet sammen med filmens handling, at det ofte er vanskeligt at skelne mellem de 2 planer: Majas hverdagsplan og filmens fiktionsplan. Dette er med til at gøre novellen spændende og virkelighedsnær, og jeg vil absolut tro, at den kan appellere til børns egen fornemmelse af, hvad det vil sige at være opslugt og leve med i en film og så at sige selv være en del af handlingen.

I faktadelen gives først en forklaring på hvad holografisk duft TV er. I det efterfølgende afsnit fortælles noget om, hvordan TV indvirker på os både fysisk og psykisk, og der gives en kort forklaring på nogle filmiske virkemidler. De mere tekniske afsnit er tydeligt og enkelt illustreret og viser, dels hvordan et TV-billed bliver optaget, og dels hvordan signalet sendes fra kameraet i studiet direkte ud til forbrugerne. I bogens sidste afsnit fortælles noget om børns medievaner, og der lægges op til at diskutere hvordan fremtidens TV vil udforme sig også som undervisning i skolen.

Majas nye TV udmærker sig på den måde, at bogen i sin opbygning lægger op til et tværfagligt undervisningsforløb i fagene dansk og orientering. Den vil være et godt oplæg til et emne om medier, som nok bør følges op af et egentlig videoproduktionsforløb og analyse af fremmedproduktioner for børn. Der er i bogen ikke medtaget noget forslag om, hvordan man går igang med et egentlig produktionsforløb.

Bogen udfylder lidt af et stort hul i manglen på undervisningsmidler om og i medier for mellemtrinnet i folkeskolen. Som undervisningsmateriale er den spændende på den måde, at den lægger op til en debat blandt eleverne om børns reception af TV-mediet.

Det science-fiction agtige præg kombineret med hverdagsoplevelser vil kunne give næring til elevernes fantasi, og samtidig vil faktaoplysningerne være med til at afmystifisere nogle af TV-mediets produktionsmæssige forhold.

Mogens Meilby: Idé og research,
Forlaget Ajour, Danmarks Journalisthøjskole, Århus 1989,
135 s., Kr. 168,-.

Anmeldt af: Jette Tybjerg,
adjunkt på VUC, Randers.

Med journalistisk flair for gode anekdoter har Mogens Meilby skrevet en grundbog i journalistik primært med henblik på Journalisthøjskolens 1. års-elever. Bogen beskriver journalistens arbejdsproces fra idéen til indsamling og bearbejdning af materiale. Selve skriveprocessen og den færdige artikels sprog- og fortælleform følger i en senere grundbog i en planlagt serie om journalistik.

Gennem et righoldigt udvalg af eksempler fra artikler i dagblade og journalistelevs opgaver vejleder forfatteren i researchmetoder, opbygning og pleje af kildenet og interviewteknik såvel i den afspejlende som i den opsøgende journalistik.

Bogen er meget underholdende. Jeg hilser invitationen til et indblik i journalistikkens arbejdsmetoder velkommen. Hidtil har Journalisthøjskolens undervisningsmateriale kun været publicerede kompendier til intern brug.

Vi kan bruge nogle af arbejdsmetoderne i skriftlig dansk (og i et mediefag). Send kursisterne ud i byen

for at samle stof til artikler. Lad dem så boltre sig i de journalistiske genrer, interview, reportager og referater.

Men bogen indeholder ikke det teoretiseringsniveau og krav om videnskabelighed, som vi forlanger af vore kursister på HF og i gymnasiet. Forfatteren behandler nyhedsbegrebet, nyhedsvurdering og objektivitet uden en eneste omtale og kildehenvisning til medieforskere. Litteraturlisten er kemisk rensset for forfattere med akademisk baggrund.

Så jeg må fortsætte med at undervise mine elever udfra den sprogligt vanskelige bog af Jacob Graves Sørensen: Nyhedsformidling. Her lærer de om Galtung og Ruge, Einar Østgaard og H. Prakkes teorier om nyhedsvurdering og Jörgen Westerståhl's objektivitetsdefinition.

Erik Farman og Peter Kramhøft: Radio, Forlaget Ajour, Danmarks Journalisthøjskole, Århus 1989, 122 s., kr. 168,-.

Anmeldt af: Jette Tybjerg, adjunkt på VUC, Randers.

Dette er en bog om radiojournalistik. Men det er mere end bare det. Bogen er grænsebrydende. Den forener det praktiske og det teoretiske. Journalisten og akademikerens i samarbejde. Det kommer der et godt resultat ud af.

Forfatterne beskriver de journalistiske og tekniske arbejdsmetoder omkring udarbejdelsen af en radioudsending. Men hvordan gør man radioens virkelighedsskildring til en god lytteroplevelse, der giver lytteren mere viden og noget at tænke over?

Her hentes inspiration fra akademikernes litterære analysemetoder og begreber. Peter Hamns Larsen har været inspirationskilde som afdelingsleder af DR's personalekursus.

Interviewteknik baseres på viden om sprogbrug. Vi får nye og mere forbrugervenlige begreber som videnssprog/erfaringsprog, der kan afløse elaborated code/restricted code.

Aktantmodellen anvendes til besætning af rollelisten til et radio-program. Berettermodellens spændingskurve disponerer de indsamlede interviews, lydoptagelser, musikindslag, kommentator osv.

Bogen var en god læseroplevelse. Det var inspirerende at se det velkendte stof anvendt på nye og utraditionelle måder. Der er mange gode ideer - også til dem, der vil prøve kræfter med at lave et radio-program. Bogen kan anbefales indkøbt i klassesæt, - især til en klasse, der har fået lyst til at lave et radioprogram.

Lars Qvortrup: Et spil om hybridnettet, DR, 144 s. kr. 70,-.

Anmeldt af: adjunkt Jens Tudvad, EDB-skolen i Nykøbing F.

Lars Qvortrup ønsker med sin bog "Et spil om hybridnettet" gennem et konkret eksempel at fortælle, hvorledes store beslutninger træffes i det danske politiske system. Til bogen knytter sig 4 fjernsynsudsendinger (som undertegnede ikke har set).

Emnet er velvalgt. Mange forskellige modstridende interesser var in-

volveret i beslutningen om indførelse af hybridnettet og beslutningen om at opgive det igen: Telefonselskaberne, Post og Telegrafvæsnet, kabelfabrikanter (NKT), antennefabrikanter, embedsmænd, politikere og fjernseere.

Beslutningsprocessen tog lang tid, den var teknisk og økonomisk kompliceret og havde medlepolitiske og erhvervsmæssige aspekter, kort sagt har emnet alle de ingredienser, der gør sagen uoverskuelig og spændende.

Netop det spændende bruger LQ til at bygge bogen op som en spændings/kriminalroman, hvor vi godt nok kender slutningen, men hvor processen bliver det væsentlige.

Først præsenteres de involverede parter. Deres interesser præsenteres. LQ er præcis i beskrivelsen af interesserne, men har mere svært ved at præcisere de interesseredes ressourcer, hvorfor det bliver svært for læseren at bedømme deres påvirkningsmuligheder og dermed magt til at påvirke beslutningstagerne.

Dernæst sættes handlingen i gang. LQ har her lavet et grundigt arbejde med at beskrive handlingen. Beskrivelsen bygger på et righoldigt kildemateriale, skrevne og en lang række af interviews med de involverede parter.

Trin for trin følges beslutningsprocessen. Og vi følger, hvorledes nogle af parterne tilsyneladende spiller "slet spil" og således får sat deres fingeraftryk, medens andre bliver udmanøvreret.

Vi når slutningen. Blot for at konstatere, at der tilsyneladende ikke er en enkelt simpel løsning. Den endelige beslutning forekommer "tilfældig" i forhold til de interesser og den beslutningsproces, der er beskrevet i bogen, og vi må konstatere, at sandheden "findes i komplikationen, ikke i forenklingen".

Til sidst i bogen præsenteres "et pædagogisk efterskrift" om magt, un-

derholdning og fortolkning, som er LQs forslag til diskussion af de emner, der er taget op i bogen. Her lykkes det LQ på meget lidt plads at fremdrage vigtige aspekter omkring beslutningsprocesser i det politiske system, vores bekymringer ang. "de andres" ukritiske TV-forbrug, og LQs egen fremstillingsform. Kapitlet er meget koncentreret og kræver, at læseren kender til problemstillingerne i forvejen.

LQs brug af spændingen/kriminalhistorien som et væsentligt element i fremstillingen skal have et par ord med på vejen. LQ lægger op til dette aspekt ved i starten og til slut at citere fra "Rosens navn".

Det er ubetinget en fordel, at selve forløbet bliver spændende og problematiserende. Bogen bliver på denne måde langt fra kedelig. Men der er også negative sider. Vi sidder hele tiden med en følelse af, at det drejer sig om at finde ærkeskurken blandt de skurke, som præsenteres for os. Det forekommer som om, at LQ i for høj grad har et skjult budskab, som han vil præsentere for os. Det bliver ikke i første omgang et spørgsmål om at afdække, hvordan politiske beslutninger bliver til, men mere et spørgsmål om at vise, hvilken magt først og fremmest erhvervslivet har på den politiske proces, og hvorledes dette erhvervsliv er i stand til at sætte den demokratiske idealproces ud af kraft.

Alt i alt er "Et spil om hybridnettet" dog en meget givende, let forståelig og veldokumenteret bog om en af tidens mest udiskuterede kolbøtter.

Og aktørerne har ikke opgivet kampen om kontrollen af dataudveksling. VANS med KTAS og IBM som leverandør af udveksling mellem firmaer over det offentlige net er øst for Storebælt et eksempel herpå.

Stig Hjarvard og Henrik Søndergaard: Nærsyn på fjernsyn.

Kanal 2 og Weekend-TV. København 1988. C. A. Reitzels Forlag, 355 s., kr. 160,-.

Anmeldt af: Henrik Dahl, Danmarks Radios medieforskning.

Nærsyn på fjernsyn omhandler en kort, men hektisk periode i dansk TVs historie, nemlig fribyttertiden efter loven om forsøg med lokalradio og -TV og før loven om TV2s etablering. I denne fribyttertid stod det klart, at der var fundamentale ændringer på vej i TV-systemet, men det var endnu uklart, hvordan disse ændringer ville tage form. Der var derfor masser af rørt vand at fiske i.

De to mest bemærkelsesværdige lokal-TV-kanaler i perioden var Kanal 2 og Weekend-TV, der hver især var murbrækkere for mediepolitiske interesser, nemlig hhv. total liberalisering og at blive kernen i et kommende, egentligt TV2. Om disse to kanaler handler bogen.

Nærsyn på fjernsyn er indenfor genre en glimrende bog, både i kraft af den grundighed og saglighed, hvormed emnet er grebet an og i kraft af selve temaet, der rækker ud over to lokale TV-stationers indbyrdes kamp og kamp mod Danmarks Radio, idet den fortæller om det medie- og kulturpolitiske klima i Danmark i midten af firserne.

Bogen er disponeret i en I.del (ca. en trediedel af den samlede bog), der giver en historisk redegørelse for forsøgsordningen og de to lokalstationer samt en teoretisk redegørelse for offentlighedens strukturændringer og nye psykologiske konflikttemaer (narcissisme). Disse politiske og psykologiske tendenser bliver sammenkædet med den vesteuropæiske public service TV-tradition og den måde,

denne tradition borteroderes og overlejres af det kommercielle TVs æstetik og programpolitik.

I bogens II.del (de resterende to trediedele) gennemgås de to lokalканалers programpolitik kvantitativt ud fra en klassificering af programmerne, og dernæst gennemgås de to kanalers fladestruktur, altså den overordnede og gennemgående måde at sammensætte en bestemt, afgrænset tidsperiode (typisk aftenen) på. Dette system kender man også fra Danmarks Radio, hvor mandagen er kulturaften, tirsdagen højskoleaften etc. Endelig gennemgås de enkelte programtyper ud fra samme klassifikation som i den kvantitative sammenligning af kanalerne, og der sluttes af med en samlet vurdering af de to kanalers overordnede 'house style' og den samlede effekt af de to kanalers stil og henvendelsesform.

Netop fordi bogen er så seriøst anlagt, vil jeg gerne fremsætte en udførlig kritik af den.

Jeg mener ikke, at bogens resultat står mål med anstrengelserne. Man behøver ikke 200 siders analyse for at nå frem til, at de to kanaler har forskellig 'house style'. Mig forekommer det ihvertfald ret indlysende. Det dybere problem er, at teori og empiri ikke for alvor mødes på en frugtbar måde. De gode hensigter om at forene kvantitative og kvalitative metoder på den ene side, og mikro- og makroteori på den anden, støder mod principielle problemer, der ikke overvindes og ikke kan overvindes.

Nærsyn på fjernsyn vil gerne (som megen anden nyere forskning) være både kvantitativ og kvalitativ i sin indgangsvinkel, men opnår efter min opfattelse kun at lamme sig selv på grund af de grundlæggende modstridende betingelser for erkendelse, som de to metateoretiske positioner sætter.